

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

**на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного/наукового спрямування

«Міжнародний облік, аналіз і оподаткування»

(назва освітньої програми)

за темою: **«Облік та аудит зобов'язань: теоретичні аспекти та практика**

(на прикладі ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ»)

(назва теми)

Виконавець:

студент факультету менеджменту, обліку
та інформаційних технологій

Амірян Артем Арсенович

(прізвище, ім'я ,по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

старший викладач

(науковий ступень, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна

(прізвище, ім'я ,по батькові)

/підпис/

Науковий консультант:

д.е.н. проф

(науковий ступень, вчене звання)

Лоханова Наталя Олексіївна

(прізвище, ім'я ,по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Найважливішою складовою інформаційного забезпечення економічного життя суспільства є фінансова звітність, яка надає інформацію про фінансовий стан підприємства зацікавленим особам, що використовують ці дані для прийняття рішень. Вагомою складовою фінансового стану суб'єкта господарювання є інформація про зобов'язання, їх динаміку зміни, що застосовується при оцінці платоспроможності чи фінансової стабільності підприємства. Особливо важливим це є в сучасних умовах, які передбачають грамотне використання займаного капіталу як одного із джерел фінансових ресурсів економічних суб'єктів, що дозволяє підвищувати ефективність діяльності останніх. Однак у нестабільних умовах господарювання це видається доволі складним завданням як для власників капіталу так і для вищого управлінського персоналу, який несе відповідальність перед користувачами фінансових звітів. Використання в господарській діяльності залучених засобів потребує організації належного контролю їх стану і трансформації, що вимагає формування достовірної інформації про обсяги, строки та умови погашення зобов'язань, повернення позикових коштів, нараховані за користування відсотки, очікувану економічну ефективність. У зв'язку з цим для вітчизняних підприємств усе більшої актуальності набуває проблематика організації ефективної системи обліку та аудиту зобов'язань для отримання повної та об'єктивної інформації з контролю стану зобов'язань, підвищення ефективності управління діяльністю підприємства, підтримання його фінансової стійкості та платоспроможності, що і обумовило тему роботи.

Мета дослідження Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних і практичних аспектів обліку та аудиту зобов'язань на вітчизняних підприємствах, розробка шляхів удосконалення.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття, склад, класифікацію та оцінку зобов'язань;
- дослідити порядок відображення в обліку зобов'язань;
- дослідити особливості організації обліку зобов'язань базового підприємства;
- провести фінансовий аналіз зобов'язань досліджуємого підприємства;
- розкрити методичні та практичні аспекти аудиту зобов'язань;
- визначити напрями удосконалення обліку та контролю зобов'язань вітчизняних підприємств.

Об'єкт дослідження Об'єктом дослідження виступає облік та аудит зобов'язань на ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ».

Предмет дослідження Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту зобов'язань підприємства.

Методи дослідження У ході дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи. Розкриття теоретичних положень в роботі при вивченні економічних явищ у розвитку й взаємозв'язку проводився з застосуванням діалектичного метода пізнання. При дослідженні методичних та практичних аспектів обліку та аудиту - методи індукції та дедукції, методи теоретичного узагальнення, групування і порівняння, методи економічного та фінансового аналізу.

Інформаційна база дослідження Інформаційною базою виступають законодавчі і нормативні акти національного та міжнародного права, монографії та наукові статті, матеріали наукових конференцій, статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, а також статутні та організаційно-розпорядчі матеріали, первинні документи, облікові реєстри та фінансова звітність підприємства, що досліджується.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування) та 15-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 22 таблиці, 6 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи обліку зобов'язань підприємства»** розкриті теоретичні основи обліку зобов'язань, їх визначення, класифікація та оцінка, відображені відмінності згідно П(С)БО та МСФЗ, розглянута сучасна проблематика обліку зобов'язань в системі управління підприємством.

В другому розділі **«Діюча практика обліку зобов'язань на підприємстві»** проведено дослідження стану організації обліку зобов'язань ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ», досліджено шляхи підвищення ефективності розрахунків з контрагентами за допомогою економіко – математичного моделювання.

В третьому розділі **«Аудит зобов'язань: проблемні аспекти та шляхи удосконалення»** наведено теоретичні і практичні аспекти аудиту зобов'язань, проведено аналіз зобов'язань в системі управління підприємством, наведені рекомендації щодо удосконалення системи обліку та контролю зобов'язань ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. У процесі роботи виявлено, що на сьогодні існують певні проблеми при класифікації зобов'язань, зокрема:

- відсутність єдиного комплексного підходу при розробці різних типів класифікації зобов'язань;
- немає чіткого шляху формування та пошуку ознак, які б дозволяли проводити більш чітку класифікацію;

- недостатньо вивчена і досліджена така складова, як довгострокові зобов'язання.

2. Аналіз наукових праць і проведення досліджень в обліковій сфері виявив деякі проблеми обліку зобов'язань в системі управління підприємством, зокрема, встановлено:

- відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних видів зобов'язань у загальній структурі позикового капіталу;

- недосконалість організації обліку забезпечень, непередбачених зобов'язань та доходів майбутніх періодів;

- недостатньо інформаційне наповнення реєстрів аналітичного та синтетичного обліку зобов'язань.

Крім того, не визначений порядок визнання непередбачених зобов'язань на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання» та розкриття їх у примітках - відсутній перелік достатніх документів, необхідних для підтвердження фактів інформації про наявність непередбаченого зобов'язання, яке може вимагати витрачання ресурсів (але повної впевненості щодо цього зобов'язання немає) в сумі очікуваних збитків. Водночас немає і вказівок на самостійне щодо обліку підприємством тих чи інших непередбачених зобов'язань.

Зазначено, що створення ефективної системи обліку зобов'язань вимагає розробки чіткої та досконалої їх класифікації та уніфікації способів оцінки.

3. За результатом фінансового аналізу зобов'язань на досліджуваному підприємстві слід зазначити, що на ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ» можна значно поліпшити рівень платоспроможності за рахунок зростання оборотних активів та зменшення поточних зобов'язань. У цьому сенсі підприємству рекомендовано проводити заходи, які дозволять управляти зобов'язаннями, зокрема:

- контролювати стан розрахунків з клієнтами;

- стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості: значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування.

4. За результатами перевірки відзначено, що зобов'язання ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ» на 31 грудня 2019 року відображені у фінансовій звітності, що додається, достовірно, в усіх суттєвих аспектах, відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996- XIV (зі змінами та доповненнями) щодо складання фінансової звітності. Проте висловлена думка зі застереженням у зв'язку з тим, що не було отримано достатніх і належних аудиторських доказів щодо формування тимчасових податкових різниць та нарахування відстрочених податкових зобов'язань та зазначено, що підприємство має незавершена судову справу на суттєву суму, яка може в майбутньому вплинути на показники фінансового стану товариства.

Також не отримані достатні та належні аудиторські докази, щодо суми зобов'язання з виплат відпустки, але це не суттєво вплинуло на власний капітал підприємства в цілому.

Існують також дещо некоректні бухгалтерські проведення щодо ведення обліку за розрахунками з одержаних авансів та несуттєві наслідки в частині недотримання вимог законодавства щодо обов'язку з надання авансу підзвітній особі. Проте зазначені невідповідності не мають впливу на показники фінансової звітності і не перекручують інформацію, яка розкриває загальний фінансовий стан товариства.

На підставі дослідження сучасного стану обліку, даних проведеного аналізу та аудиту в роботі запропоновано напрями удосконалення обліку та контролю зобов'язань, а саме:

- з метою виконання вимог П(С)БО 17 та наказу про облікову політику товариства проводити облік сум податку на прибуток, який буде сплачуватися в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню та відображати інформацію про відстрочені податкові зобов'язання в обліку та у Звіті про фінансовий стан;

- проводити облік непередбачених зобов'язань на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання» за обліковою оцінкою з інформації про наявність непередбаченого зобов'язання, яке може вимагати витрачання ресурсів (але повної впевненості щодо цього зобов'язання немає) в сумі очікуваних збитків в розрізі груп за рівнем впевненості та за контрактами. Розкривати у звітності згідно пункту 21 П(С)БО 11 стислий опис непередбачених зобов'язань, суми та рівня невизначеності щодо суми та строку погашення;

- згідно вимог П(С)БО 11 та положення про облікову політику товариства створювати та відображати в обліку та в фінансовій звітності забезпечення наступних (майбутніх) операційних витрат на відпустки працівників;

- для забезпечення достатності інформаційного наповнення реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у програмі «1С: Бухгалтерія 7.7» при формуванні документу операції вказувати дату виникнення зобов'язання, дату строку оплати зобов'язання згідно умов договору та строк дії договору з метою формування аналітичних даних для контролю зобов'язань за строками погашення та прострочення платежів;

- – постійно здійснювати звірки (бажано в електронній формі) взаємних вимог та зобов'язань та знаходити можливість впровадження найбільш раціональних способів погашення взаємної заборгованості контрагентів;

- своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості;

- контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями, враховуючи, що своєчасне продовження терміну дії заборгованості дозволить уникнути втрат, які пов'язані з штрафними санкціями з прострочених зобов'язань згідно вимог договору;

- посилити заходи по збільшенню обсягу участі у державних тендерах, перемога у яких забезпечує надходження авансів по фінансуванню з боку державного або місцевого бюджету;

- своєчасно виявляти види зобов'язань, які, приводять до значного відтоку грошових коштів та пов'язані з оплатою значних сум штрафних санкцій, пені та судових витрат з простроченої заборгованості з оплати праці, по платежу до бюджету та позабюджетних фондів.

Як підсумок, зауважимо, що правильна організація облікової роботи та дієвий фінансовий контроль (зокрема: аналіз, аудит, внутрішній фінансовий контроль) дозволить оперативно моніторити ситуацію з зобов'язань, вчасно і вірно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами.

АНОТАЦІЯ

Амірян А.А. «Облік та аудит зобов'язань: теоретичні аспекти та практика (на прикладі ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Міжнародний облік, аналіз і оподаткування». - Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку зобов'язань, їх визначення, класифікація та оцінки, відображені відмінності згідно П(С)БО та МСФЗ, розглянуті проблеми обліку зобов'язань в сучасних умовах в Україні.

Проаналізовано стан організації обліку та внутрішнього контролю зобов'язань ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ», досліджено шляхи підвищення ефективності розрахунків з контрагентами за допомогою економіко – математичного моделювання.

Запропоновано шляхи удосконалення системи обліку та внутрішнього контролю зобов'язань ТОВ «ЮЖГАЗМОНТАЖ».

Ключові слова: зобов'язання, кредиторська заборгованість, непередбачені зобов'язання, забезпечення, нормативно-правове забезпечення, служба внутрішнього контролю, оцінка.

ABSTRACT

Amiryan AA "Accounting and audit of liabilities: theoretical aspects and practice (on the example of SOUTHGAASMONTAGE LTD)".

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the master's program «International accounting, analysis and taxation». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

Thesis deals with theoretical aspects of The paper considers the theoretical aspects of accounting for liabilities, their definition, classification and evaluation, reflects the differences under UAS and IFRS, considers the problems of accounting for liabilities in modern conditions in Ukraine.

The state of the organization of the account and internal control of obligations of LLC YUZHGAZMONTAZH is analyzed, the ways of increase of efficiency of calculations with contractors by means of economic - mathematical modeling are investigated.

Ways to improve the system of accounting and internal control of liabilities of LLC "YUZHGAZMONTAZH" are proposed.

Keywords: liabilities, accounts payable, contingent liabilities, collateral, regulatory support, internal control service, assessment.